

Instrukce pro vypracování bakalářské/diplomové práce

poslední aktualizace dokumentu 19.07.2017

Pravidla jsou závazná pro všechny studenty, kteří se rozhodnou zpracovávat a obhajovat práci na Katedře rusistiky a lingvodidaktiky PedF UK. Práce, která nebude vypracována v souladu s těmito pravidly, nebude k obhajobě připuštěna.

Pravidla vypracování závěrečné práce jsou v souladu s Opatřením děkana PedF UK 8/2015 ze dne 26.2.2015 a Opatřením děkana 12/2017 ze dne 30.3.2017.

Student je povinen během zpracování svou práci **pravidelně** konzultovat se svým vedoucím práce. Student **postupně** odevzdává části své práce k posouzení vedoucímu práce dle stanoveného harmonogramu (**termíny jsou uvedeny v prezentaci k vypracování závěrečných prací, která je také dostupná na webových stránkách KRL**).

Další podrobnosti a informace týkající se vypracování závěrečné práce jsou uvedeny v prezentaci na webu KRL. Je proto důležité, abyste se s tímto materiálem seznámili a při vypracování své závěrečné práce stanovená pravidla dodržovali. V případě nejasností se obraťte na svého vedoucího.

Formát elektronické verze závěrečné práce

V souladu s Opatřením rektora č. 13/2017 Zpřístupnění elektronické databáze závěrečných prací, které je účinné od 1.3.2017, všechny závěrečné práce, které jsou odevzdávány po tomto datu, musejí být do SIS nahrávány ve formátu PDF/A (Portable Document Format for the Long-term Archiving 1 Level „A“). Podrobnosti jsou uvedeny ve čl. 5 opatření, které je přístupné na webu <http://cuni.cz/UK-8092.html>.

Při ukládání je třeba zvolit Možnosti – vybrat formát PDF, dále možnosti a v dialogovém okně Možnosti PDF vybrat volbu **Kompatibilní s archivačním formátem PDF/A**.

Náležitosti (uspořádání) závěrečné práce

Přední deska – viz vzor

Titulní strana (Úvodní list) – viz vzor

Prohlášení studenta (prohlášení se podepisuje perem/propiskou **modré barvy**) – viz vzor

Poděkování (není podmínkou) – viz vzor

Anotace závěrečné práce a klíčová slova v ČJ a CJ – viz vzor

Obsah (první položkou obsahu je úvod, obsahuje pouze ty části, které jsou číslovány)

Úvod (**první číslovaná strana** v závěrečné práci – číslo stránky odpovídá aktuální stránce)

Text práce (dle standardní struktury: úvod, stať rozdělená na teoretickou a praktickou část, závěr; rozsah bakalářské práce je stanoven na 40 – 60 stran textu, tj. **72 tisíc a více znaků včetně mezer od úvodu do závěru**; rozsah diplomové práce je stanoven na 60 – 80 stran textu, tj. **108 tisíc a více znaků včetně mezer od úvodu do závěru**)

Závěr

Seznam použité literatury (rozdělit literární zdroje, elektronické zdroje, ostatní zdroje a seřadit podle abecedy, zvlášť zdroje podle jednotlivých jazyků, resp. zvlášť seznam pro publikace psané latinkou a publikace psané azbukou)

Seznam tabulek, grafů a obrázků (pokud jich bude v práci více)

Seznam příloh (**poslední číslovaná strana** v závěrečné práci, přílohy se označují písmeny – například příloha A, příloha B, v obsahu se neuvádějí)

Resumé v českém a ruském jazyce (uvedení cílů a výsledků práce, nikoliv, čím se autor v práci zabýval, ale co zjistil) – cca. 1 strana

Evidenční list žadatelů o nahlédnutí do listinné podoby práce – je součástí svázané listinné podoby (list je všitý do vazby), není součástí elektronické verze práce

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby práce před její obhajobou – vkládá se jako volný list do listinné podoby práce, není součástí elektronické verze práce

Formátování závěrečné práce

Font:	Times New Roman (v celé práci používejte pouze jeden font).
Velikost:	12
Řádkování:	1,5
Zarovnání:	do bloku (k levému i pravému okraji)
Okraje:	horní a dolní okraj 25 mm, levý okraj 35 mm, pravý okraj 30 mm
Nadpisy:	Ne více než 3 číslované úrovně, používat funkci styly 1. úroveň – Times New Roman, vel. 16, tučně 2. úroveň – Times New Roman, vel. 14, tučně 3. úroveň – Times New Roman, vel. 12, tučně Další úrovně – oddělovat odrážkami (například puntíky)

Vzor nadpisů a číslování

1 Úroveň 1

1.2 Úroveň 2

1.2.1 Úroveň 3

Po posledním znaku v číslování se **nepíše** tečka. Mezi nadpisy úrovní 1 – 3 následuje vynechaný řádek (velikost písma 12). Tím bude zajištěno, že všechny nadpisy budou stejně vzdáleny od textu.

Poznámky:	pro vytvoření poznámkového aparátu se využívá funkce poznámky pod čarou , jsou tvořeny a číslovány automaticky a průběžně od začátku do konce práce
Obsah:	Vytvořit automaticky pomocí funkce rejstříky a seznamy , v obsahu jsou uvedeny pouze číslované stránky. Vodícími znaky v obsahu jsou tečky. Formátování obsahu (Times New Roman, vel. 12, řádkování 1,5).
Odstavce:	Odsazení prvního řádku nového odstavce provádějte pomocí tabulátoru (odskok 1,25). Mezi odstavci řádky nevynechávejte . Velikost mezer před a za textem nastavte na hodnotu 0 b .

Zdroje

Při zpracování závěrečné práce je student povinen využívat pouze relevantní zdroje (tištěné monografické, seriálové a neperiodické publikace, vhodné online zdroje). Aby bylo možné v příslušném kritérii hodnotit závěrečnou práci maximálním možným počtem bodů, je student povinen využívat reprezentativní počet tuzemských i zahraničních zdrojů (pro bakalářskou práci alespoň 10 zdrojů, pro diplomovou práci nejméně 20 zdrojů). V použitých zdrojích musí být zastoupeny jak české, tak i zahraniční (zejména ruské) publikaci. Studentům, kteří mají jako druhý aprobační předmět jiný cizí jazyk (angličtinu, příp. němčinu) výrazně doporučujeme zahrnout do zdrojů také anglicky či německy psané zdroje, které umožní lepší srovnání přístupu ke zkoumané problematice.

Citace a odkazy

Myšlenky, které nejsou původní (tedy nejsou Vaše), je nutné v závěrečné práci uvádět vždy s uvedením jejich autora. Takové pasáže mohou být **citovány** nebo **parafrázovány**.

Citát je doslovně převzatý text. V práci používat spíše méně, max. 1/4. V souvislém textu neuvádět citáty delší než 10 po sobě jdoucích řádků. **Od začátku do konce musí být citát uveden v uvozovkách**, pro lepší odlišení je možné použít *kurzívu*. Část citátu může být vynechána – označuje se symbolem (...) na místě vynechaného textu (na rozsahu vynechaného textu nezáleží, je třeba označit od jednoho slova po několik vět). Citát může být doplněn autorovou vsuvkou, avšak je nutné zřetelně označit, co je původní a co doplněné, například formou komentáře v závorce (**text komentáře uvnitř citátu – pozn. autora**), po němž opět pokračuje citát. V případě, že budete při citování používat *kurzívu*, komentář autora bude formátován standardně. **Bezprostředně po ukončovacích uvozovkách** následuje odkaz (vizte níže). Uvnitř citátu nekumulovat uvozovky – je možné, například, použít jednoduché uvozovky „text“ nebo je nepoužívat vůbec, zejm. pokud by hrozilo, že budou následovat bezprostředně za sebou.

Parafráze je převyprávění, přeformulování myšlenek jiného autora vlastními slovy. Společně s uváděním vlastních myšlenek autora závěrečné práce by měl být tento způsob nejpoužívanější. Takové myšlenky by měly být v textu uvedeny (například: O. Richterek uvádí, že... / I. Pospíšil definuje areál jako... / apod.) Parafráze se **neodděluje** uvozovkami, text je psán standardním písmem odstavce (tedy Times New Roman, vel. 12, řádkování 1,5). Protože se však jedná o uvedení převzatých myšlenek, abyste se vyhnuli nařčení z plagiátorství či opisování, je i v případě parafrází třeba **odkázat na zdroj**, z něhož myšlenka pochází. Odkaz se uvádí vždy **na konci odstavce** obsahujícího převzatou myšlenku. Zcela správně by měl být odkaz uveden **po každém odstavci, který obsahuje převzatou myšlenku**. Pokud je odstavec vystavěn na parafrázích několika zdrojů, uvádí se odkazy na všechny. **Spolu s kultivovaným jazykovým projevem je důsledné odkazování jedním z hlavních ukazatelů úrovně odbornosti autora práce.**

Odkaz musí obsahovat **nejméně tolik údajů, aby bylo možné jednoznačně určit zdroj** v seznamu literatury. Není proto nutné uvádět jako odkaz celou citaci nebo zbytečně opisovat zbytečné údaje. Standardně se do odkazu uvádějí následující údaje:

Příjmení, J., rok, strana zdroje → **Rozboudová, L., 2011, s. 71.**
(povinné údaje, které je třeba uvádět vždy)

Příjmení, J., rok, nosič → **Hříbková, R., 2012, online.**
(jedná se například o citování z el. článku či webové stránky, v seznamu literatury musí být uvedeno v bibliografickém záznamu také datum citace zdroje)

V případě potřeby mohou být odkazy modifikovány tak, aby splňovaly podmínku jednoznačné identifikace zdroje v seznamu literatury. Odkazy na zdroj citované a parafrázované myšlenky se odlišují následovně:

¹ **Csiriková, M., 2012, s. 72-75.** (odkaz na citovanou myšlenku)

² **srov. Hlaváček, A., 2012, s. 72-75.** (odkaz na parafrázovanou myšlenku)

Pokud se na jedné stránce vyskytují **bezprostředně za sebou** odkazy na jeden zdroj (např. citát a parafráze z různých kapitol jedné knihy), od druhého odkazu dále je možné uvádět odkaz ve formě (**tamtéž, strany**) v případě citátu a (**srov. tamtéž, strany**) v případě parafráze. **Pozor** – pokud se však mezi takto se opakujícími odkazy objeví odkaz na jiný zdroj, je nutné následný odkaz na původní zdroj uvést v základním tvaru:

¹ **Liptáková, Z., 2012, s. 73.**

² **srov. tamtéž, s. 75.**

³ **Nazarenko, L., 2012, s. 100-103.**

⁴ **srov. Nazarenko, L., 2012, s. 77.**

⁵ **tamtéž, s. 80.**

První odkaz na každé další straně závěrečné práce musí být v základním tvaru (není možné, aby bylo uvedeno tamtéž, i když jde o stejný zdroj, na který odkazoval poslední zdroj na předcházející straně).

Odkazovat na zdroje je možné dvěma způsoby:

Způsob 1 – Poznámky pod čarou

Bezprostředně po citátu následuje číslo odkazu na poznámku pod čarou. Ta obsahuje odkaz ve výše uvedeném tvaru. Na konci odstavce, který obsahuje parafrázovanou myšlenku, je odkaz na poznámku pod čarou, jež odkazuje na zdroj, ze kterého bylo čerpáno.

Ukázka

Cizí jazyky jsou v českých školách vyučovány v souladu s principy komunikativní metody, dle níž má „veškerá výuka směřovat k tomu, aby si žák osvojil jazyk jako nástroj komunikace, tj. aby se naučil rozumět mluvené cizí řeči, číst, mluvit a písemně se vyjadřovat.“¹

Komunikativní metoda podle E. I. Passova předpokládá, že vyučovací proces bude organizován jako model komunikativního procesu. Komunikativní příprava žáků by měla probíhat za podmínek, maximálně napodobujících podmínky reálného procesu dorozumívání.²

Způsob 2 – Odkazy v závorce

Bezprostředně po citátu následuje závorka obsahující výše uvedený odkaz. Po každém odstavci s parafrázovanou myšlenkou následuje závorka s odkazem v odpovídajícím tvaru

Ukázka

Cizí jazyky jsou v českých školách vyučovány v souladu s principy komunikativní metody, dle níž má „veškerá výuka směřovat k tomu, aby si žák osvojil jazyk jako nástroj komunikace, tj. aby se naučil rozumět mluvené cizí řeči, číst, mluvit a písemně se vyjadřovat.“ (Veselý, J., 1980, s. 3)

Komunikativní metoda podle E. I. Passova předpokládá, že vyučovací proces bude organizován jako model komunikativního procesu. Komunikativní příprava žáků by měla probíhat za podmínek, maximálně napodobujících podmínky reálného procesu dorozumívání. (Passov, E.I., 1977, s. 3-4)

Seznam použité literatury obsahuje **pouze** ty tituly, na něž je odkazováno v textu práce! Není možné, aby seznam použité literatury obsahoval dvacet zdrojů, ale reálně bylo v textu práce odkazováno pouze na pět z nich.

Seznam použité literatury

Literatura se uvádí v souladu s normou ČSN ISO 690 (případně ČSN ISO 690-2 pro elektronické zdroje). Při zpracování seznamu literatury je velmi výhodné použít generátor citací podle této normy na adrese www.citace.com. Po výběru typu zdrojového dokumentu a zadání požadovaných údajů je automaticky vygenerována citace v požadovaném tvaru. Tato citace je v souladu s normou a můžete ji zkopírovat do seznamu literatury.

Ukázky odkazů (v textu) a plného bibliografického záznamu v seznamu literatury

Monografie (odborná kniha)

DUBĚDA, Tomáš. *Jazyky a jejich zvuky: univerzálie a typologie ve fonetice a fonologii*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1073-6.

➔ Duběda, T., 2005, s. 100.

¹ Veselý, J., 1980, s. 3.

² Passov, E.I., 1977, s. 3-4.

Kapitola v monografii (odborné knize)

PRŮCHA, Jan. Pedagogické souvislosti: Vztah vývoje a učení, školní vyučování, zóna nejbližšího vývoje. In: VYGOTSKIJ, Lev Semenovič. *Psychologie myšlení a řeči*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, s. 71-73. ISBN 8071789437.

➔ Průcha, J. in Vygotskij, L.S., 2004, s. 72.

Článek v periodiku (odborném časopise)

VESELÝ, Josef. Hlavní rysy současného pojetí vyučování cizím jazykům. *Cizí jazyky*. Praha: SPN, 1980. roč. 24, č. 1, s. 2-13.

➔ Veselý, J., 1980, s. 9.

Příspěvek v konferenčním či jiném sborníku

ŽOFKOVÁ, Hana. Problematika vyučování ruštině jako druhému cizímu jazyku a profesionální příprava učitelů cizích jazyků. In: Marie Fenclová (ed.). *Vzdělávání učitelů cizích jazyků na počátku 21. století : sborník příspěvků ze IV. středoevropské regionální konference Mezinárodní federace učitelů živých jazyků, UK PedF, Praha, 2003*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2004, s. 268-270. ISBN 80-7290-177-X.

➔ Žofková, H., 2004, s. 268.

Elektronický dokument

KRČMOVÁ, Marie. *Fonetika a fonologie* [online]. 3 vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 2014-01-25]. Elportál. Dostupné z: <<http://is.muni.cz/elportal/?id=852835>>. ISSN 1802-128X.

➔ Krčmová, M., 2009, online.

Webové sídlo (celý web)

КЕДРОВА, Галина Евгеньевна. *Русская фонетика. Учебные материалы* [online]. Москва: Филологический факультет, 2001 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: <<http://www.philol.msu.ru/~fonetica/index.htm>>.

➔ Кедрова, Г.Е., 2001, online.

Webová stránka (jedna část celého sídla)

КЕДРОВА, Галина Евгеньевна. Формула Потебни. *Русская фонетика. Учебные материалы* [online]. Москва: Филологический факультет, 2001 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: <<http://fonetica.philol.msu.ru/nn/n41.htm>>.

➔ Кедрова, Г.Е., 2001, Формула Потебни, online.

Při vytváření bibliografických záznamů využívejte portál www.citace.com (modul Generátor). S problematiku citací a aktuálním zněním normy ISO 690 se můžete seznámit v dokumentu <http://www.citace.com/soubory/csniso690-interpretace.pdf>

Překlady pasáží z cizího jazyka

Použití zahraničních zdrojů v závěrečné práci je povinné, při vypracování vždy vycházejte ze zdrojů jak českých, tak i ruských autorů! Pokud je práce komparativního charakteru a porovnává vybrané jazykové jevy či literární díla i z dalšího cizího jazyka, musí být použita literatura i v tomto jazyce, aby byla zajištěna různorodost přístupů k problematice. V případě, že neexistuje překlad titulu, samozřejmě můžete uvést v práci vlastní překlad. Ten je **vždy** chápán jako parafráze s odpovídajícím odkazem. Kromě odkazu je možné uvést do poznámky pod čarou komentář, že se jedná o překlad autora práce, případně také uvést v poznámce pod čarou originální znění textu.

Azbuka

V praxi jsou ustáleny dva způsoby odkazování na zdroje psané azbukou. První možnost – i když je práce psána česky, v odkazech se jméno autora uvádí v původním znění – například (Юдина, Н.В., 2010, 25-30). Platí to jak pro odkazování v poznámkách pod čarou, tak i pro odkazy uváděné v závorkách. Při parafrázích se uvádí před příjmením zkratka **srov.** latinkou. Druhou možností je transliterace azbuky znaky latinky. V takovém případě je nezbytné používat způsob transliterace v souladu s normou ČSN ISO 9 (transliterace slovanských jazyků) – například (**srov. Judina, N.V., 2010, 40-41**). Tuto možnost použijte pouze v případě, že budete tituly v seznamu literatury transliterovat do latinky!

Několik typografických rad a pravidel

- Tam, kde je to nutné nebo vhodné používejte **tvrdou mezeru** (CTRL+SHIFT+MEZERŇÍK). Zabrání tak roztržení nebo zbytečně velké mezeře například mezi předložkou a následujícím slovem). Dbejte na to, aby řádek **nekončil krátkou předložkou** (tj. takovou, která je tvořena jedním či dvěma písmeny).
- Dodržujte **pravidla českého pravopisu** a také **pravidla interpunkce**! Při psaní můžete využít například internetovou jazykovou příručku (<http://prirucka.ujc.cas.cz/>).
- Po interpunkčním znaménku **vždy** následuje **mezera**. Mezery se nedělají uvnitř závorek (první písmeno textu následuje bezprostředně po otevírací závorce a uzavírací závorka následuje bezprostředně za posledním písmenem či znakem textu v ní).
- Číselné výrazy a další speciální symboly uvádějte vždy v souladu s pravidly pravopisu. Například mezi číslem a symbolem % je **mezera** (například: 25 % - zde je výhodné použít tvrdou mezeru, vizte výše).
- Rozlišujte **pomlčku** (text – text) a **spojovník** (text-text), uvádějte je správně v souladu s pravidly jejich použití.
- **Buďte v celé práci jednotní!** Od začátku do konce práce užívejte jednotný systém odkazování, označování, zvýrazňování (není vhodné podtrhávat a používat p r o l o ž e n ý text; pro zvýraznění použijte **tučný řez písma**, případně *kurzívu*).
- Tabulky, obrázky a grafy vždy popisujte a průběžně číslujte (obrázek 1 – název obrázku; graf 1 – název grafu; tabulka 1 – název tabulky). Pro popis použijte standardní font práce vel. 10, popisy obrázku uvádějte pod nimi, popisy tabulek a grafů předchází. Opět dodržujte jednotu v celé práci.
- Při psaní používejte pouze **spisovný jazyk**, vyvarujte se hovorových výrazů a zabarvených jazykových konstrukcí. Mějte na paměti, že se jedná o odbornou vědeckou práci – jazyková úroveň je jedním z ukazatelů Vaší odbornosti. V závěrečných pracích se používají neosobní konstrukce (trpný rod), případně je možné použít tzv. autorské my, tedy tvary sloves v 1. os. plurálu. Vyvarujte se nepodložených závěrů a hodnocení, nepouštějte se do spekulací. Vlastní názory formulujte odpovídajícím způsobem a vhodně je zasazujte do kontextu.
- K vypracování závěrečné práce **nepoužívejte** nedůvěryhodné a nepodložené zdroje (např. Wikipedie, nejrůznější referáty, pseudovědecké články a rádoby odborné zdroje, kterých je zejména na internetu mnoho). Pozor na použití jiných kvalifikačních prací, které nemusí být kvalitní a mohou obsahovat převzaté myšlenky, které nejsou produktem autora práce, ale nejsou řádně odkázány! Kvalifikační práce rozhodně nepoužívejte jako zdroje v teoretické části práce! Při zpracování závěrečné práce se mimo jiné projeví Vaše schopnost kriticky posoudit důvěryhodnost zdroje a zhodnotit možnosti jeho použití. Nezapomínejte na to, že ne vše, co je napsáno na internetu, je pravda! Pokud je to možné, informace si ověřujte.
- Pokud si nebudete čímkoliv jistí nebo budete mít pochybnosti, **nebojte se obrátit na svého vedoucího práce!**

Před psaním závěrečné práce je vhodné si přečíst některou z publikací věnovaných této problematice. Například:

- ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: SLON, 2006. 209 s. ISBN 80-86429-40-7.
- ŠIROKÝ, Jan a kol. *Tvoříme a publikujeme odborné texty: nejen pro ekonomy a manažery*. Brno: Computer Press, 2011. 208 s. ISBN 978-80-251-3510-5.